

Vacciner

mot covid-19

Det har kommit många frågor till PIO om covid-19-vaccin vid primär immunbrist. Vi har tagit hjälp av Nicholas Brodzki, överläkare vid Barn- och Ungdomssjukhuset, Skånes Universitetssjukhus i Lund och ordförande i SLIPI, Sveriges Läkares Intresseförening för Primär Immunbrist, för att besvara de vanligaste frågorna.

Råd och rekommendationer kan förändras snabbt vartefter vi lär oss mer om covid-19. Diskutera därför med din behandlande läkare för att få en aktuell individuell bedömning när det gäller vaccination med hänsyn till din ålder, typ av primär immunbrist och andra riskfaktorer.

Rekommenderas personer med primär immunbrist att ta vaccin mot covid-19?

Ja, jag och de kollegor jag har kontakt med runtom i Sverige rekommenderar i nuläget personer med primär immunbrist (PID) att ta covid-19-vaccinet. Studier har startats och är på gång för att undersöka hur covid-19-vacciner fungerar hos personer med nedsatt immunförsvar. Även om vissa personer med primär immunbrist kanske inte får ett fullgott skydd finns det ändå en möjlighet att vaccinet gör att de får en lindrigare infektion om de skulle smittas. En del personer med primära immunbrister kan inte svara på vacciner, men det finns grupper/individer som kan göra det. Det är dock svårt att förutse vilka som gör det.

Vacciner som inte innehåller levande eller försvagade smittämnen kan i princip ges till alla, om ingen allergi

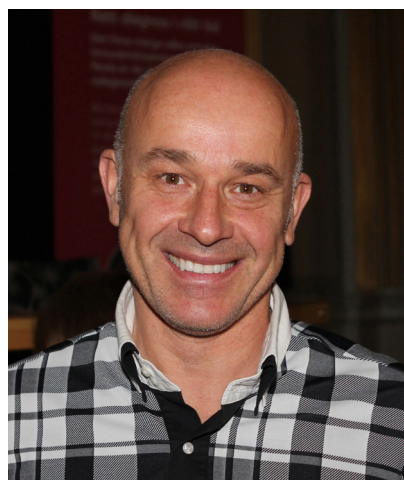
föreligger mot något av de ämnen som ingår i vaccinet. Inget av vaccinerna mot covid-19 från Pfizer/BioNTech, Moderna eller AstraZeneca innehåller levande eller försvagade SARS-CoV2-19 virus.

Rekommenderas även barn att ta vaccin mot covid-19

Barnläkarföreningen rekommenderar vaccinering från 16 års ålder. I nuläget finns ett vaccin som är godkänt från 16 år av Europeiska läkemedelsmyndigheten, EMA. Men i sällsynta fall kan läkare efter särskilt övervägande rekommendera barn med vissa primära immunbrister och/eller andra medicinska hälsotillstånd att ta vaccin mot covid-19. (Se även nästa fråga angående riskbedömning gällande barn för allvarlig infektion i covid-19.)

Kommer personer med primär immunbrist att finnas med i gruppen som prioriteras för att ta vaccinet innan alla vuxna i Sverige erbjuds vaccination?

Folkhälsomyndigheten har tagit fram rekommendationer som innebär att befolkningen kommer att vaccineras i fyra olika faser baserat på hur stor risken bedöms vara att drabbas av allvarlig sjukdom vid en infektion i covid-19. I fas 3 kommer vaccination erbjudas till personer som är 18–65 år och tillhör en specificerad riskgrupp. En av de specificerade riskgrupperna är tillstånd som innebär kraftigt nedsatt immunförsvar på grund av sjukdom eller behandling. Även om flera mindre studier inte har påvisat någon ökad risk för svår covid-19 för hela gruppen av PID så bedöms följande primära immunbristsjukdomar ha ökad risk för svår covid-19:

Nicholas Brodzki, överläkare och ordförande för SLIPI (Sveriges Läkares Intresseförening för Primär Immunbrist). Foto: Arkivbild, PIO

1. Tillstånd som innebär defekt interferonproduktion (t.ex. TLR3, MDA5 och IRF7) eller defekt signalering (t.ex. IFNAR1, IFNAR2, STAT1, STAT2 och IRF9) eller tillstånd med autoantikroppar mot typ-1-interferoner, t.ex. APS1/APECED1.
2. CVID med kraftigt sänkt antal eller dåligt fungerande T-celler (LO-CID) eller med annan svår sjukdom/hälsotillstånd i tillägg.
3. Uttalade T-cellsdefekter som till exempel SCID, CID, Wiskott-Aldrich syndrom och en rad andra mycket sällsynta primära immunbrister.

SLIPI bedömer att personer med dessa hälsotillstånd bör vaccineras tidigt i fas 3 och att alla personer med monogena PID (orsakade av fel i en enskild gen) och CVID också bör vaccineras i denna fas. För barn

gäller samma riskbedömning som för vuxna enligt ovan. Vaccination av närstående till personer med svår immunbrist enligt ovan kan övervägas.

Observera att svår lungsjukdom är en separat riskfaktor enligt Socialstyrelsens riktlinjer. Därför kan de personer med primär immunbrist, som inte tillhör en riskgrupp enligt ovan, ha en ökad risk för svår covid-19 om de har svår lungsjukdom (t.ex. GLILD, lungfunktion <60 %, IVA-vård för lungsjukdom sista året, kontinuerligt syrgasbehov eller neurologisk sjukdom med nedsatt hostförmåga). Även för barnen är svår lungsjukdom en ytterligare riskfaktor att ta hänsyn till. Det finns förstås personer med primär immunbrist som också tillhör de grupper som Folkhälsomyndigheten rekommenderar ska erbjudas vaccination i fas 1 och 2. Det gäller exempelvis personer med primär immunbrist som bor i särskilda boenden, får insatser inom LSS eller är över 65 år.

Vilket av covid-19-vaccinerna är bäst för personer med primär immunbrist?

Man vet inte ännu om personer med primär immunbrist svarar bättre eller sämre på något av de olika vaccinerna mot covid-19.

Ska jag som har primär immunbrist ta covid-19-vaccinet även om jag haft covid-19-infektion?

Folkhälsomyndigheten rekommenderar i nuläget vaccination för alla som har haft covid-19, även de som har antikroppar. Du kan vaccineras så snart du har tillfrisknat helt från covid-19. Så som utvecklingen ser ut kommer man knappast att kunna resa utan att ha coronavaccin-pass, så av den anledningen kan ju vaccin behövas.

Ska jag kontakta min immunbrist-läkare för att få covid-19-vaccinet?

Om du tillhör någon av de grupper som SLIPI bedömer ha ökad risk för svår covid-19 ska du kontakta din immunbristläkare och diskutera vaccinering mot covid-19. Information om var/när du planeras få vaccinet i din region hittar du på 1177.se. Kontakta även din primär immunbrist-mottagning om du är osäker på vad som gäller just för dig.

Har jag skydd mot covid-19 via min immunglobulinbehandling?

Nej, inte i nuläget. Immunglobulin framställs från blodplasma och innehåller antikroppar mot det mesta som befolkningen där blodplasman tas ifrån har stött på. Det innebär att när tillräckligt många har haft

coronavirusinfektionen, så kommer det att finnas antikroppar som kan ge ett visst skydd mot infektionen. Vi är för närvarande långt ifrån att ha plasma som innehåller antikroppar mot covid-19.

Måste jag göra uppehåll i min immunglobulinbehandling inför att jag ska ta covid-19-vaccinet?

Nej, du ska fortsätta ta din immunglobulinbehandling som vanligt.

PIO-skrivelse till FHM

ESID, European Society for Immunodeficiencies bedömer att personer med primär immunbristsjukdom som innebär defekt interferonproduktion eller som har autoantikroppar med typ-1-interferoner t.ex. APS1/APECED har särskilt stor risk att drabbas av allvarlig sjukdom med risk för död vid infektion i covid-19. Vissa personer med denna ovanliga sjukdom i Sverige har redan haft allvarlig covid-19. PIO har därför i en skrivelse till Folkhälsomyndigheten begärt att denna grupp ska prioriteras för vaccination i fas 2. Detta anser PIO även efter enskilt ställningstagande ska gälla barn. PIO har i skrivande stund ännu inte fått något svar från Folkhälsomyndigheten.